

Záhlaví: 1865 24./I.1915

Náš drahý příteli!

Až dnes konečně přicházím děkovati za Vaše tak ze srdce plynoucí přání k naší významné oslavě, půlstaleté ročnice našeho soužití, k zlaté svatbě.

Proč jsem váhal dopisem, až po vyřízení všech děkovných listů, jest příčina ta, že jsem sobě umínil Vám obšírněji psáti. Přijměte předem náš nejvroucnější dík za Vaše dojemná slova přátelská. Oživil jste jimi tím více všechny vzpomínky ze zaslé mladosti doby.

Můj životní boj byl krutý, pln utráp a svízelů, zato jen skrovný záblesk chvil radostných. Kdyby tak bylo možné, vše co zlým osudem mi za uděl dáno, vypsat, byla by kniha velice objemná. Možná, že by mnohé zajímala, vidíce v ní tolik utrpení, již v utlém mládí až k vetšému starci zažitá.

Pořekadlo lidské praví, že kdo se narodí na škaredou středu, člověk ten bude mnohá trápení zakoušeti. - Nepříznivé sudičky rozhodly, že jsem v ten den uzřel svět. Ač nejsem ctitelem podobných průpovědí, plně se u mně o-svědčila.

Jen tak zběžně naznačím data, vlastně jen body, pro sepsání knihy této. Hned na úsvitu našeho obrození národního naslouchal jsem rozhovorům ot-covým s důvěrnými přáteli a chápal každý výrok jejich. Nenadále nadešla bouřlivá doba r. 1848. Vše se rojilo a říkalo, že se blíží chvíle důležitých převratů národních. Zatím vypuklo osudné povstání, revoluce v Praze. Ná-sledoval stav výjimečný, bbležení.

Bratr Ferdinand přišel v r. 1845 z gymnasia z Nēm. Brodu na akademické pod Jungmanem, opustil je jako ostatní studentstvo a ocitl se ve sboru "Svornostů", na barikádách v Karolinu byv raněn a v tamních sklepeních vězněn s ostatními soudruhy. V rodině nastal nárek a zarmoucení. Zanechav dalších studií uchýlil se k novinářství. Společně s Prokopem Chocholouškem, Vinc. Vávrou a Knedlhansem Liblínským založili deník "Pražský večerní list" V Křižov. ul. u C. Medaua byla knihtiskárna a re-dakce. Bratr a Vávra byli duší deníku při hojnosti přívrženců a odběra-telů. Výjimečný stav trval do r. 1851.

Můj otec bēdoval, maje bratra nadevšechny naší četné rodiny. Nás bylo deset nedospělých dětí. Bratr na tehdejší dobu měl skvělé postavení, 150 zl. C. M. příjmů měsíčně, na tehdejší dobu obnos veliký. Slíbil otci, že se o mne starati bude, bych studoval. I stalo se tak, když jsem r. 1850 do stověžaté, zlaté Prahy putoval. Šel jsem rád v přesvědčení, že budu u dra-hého bratra. Bydlili jsme v zákoutí uličky Kamzíkovej Č. 543 III. patře v pokojíku vlastním. Od času přijetí až do 8. února 1851 byl jsem blažen, šťasten. Chodil pilně do školy budečské na Příkopě pod Komenským II, bo-hužel dosud neuznaným velikánem Drem. Amerlingem. Dle svých zásad horouc-ně pracoval o to, by z nás, dětí, utvořil rychle žáky plného nadání. Mi-loval nás více nežli každý nejbližší a vyučoval methodou názornou i prakticky.

Osmý únor 1851 stal se mi osudným. České listy byly vesměs zapovězeny až na Večerní listy. Dne 30. ledna zemřel z církve vyobcovaný kněz prof. Augustin Smetana. Bratr jako zpravodaj uvedl nepatrný bezvadný článek ve V. L. tento: *Vysoký církevní hodnostář dostavil se před skolem Aug. Smetany k návštěvě, byl však Smetanou odmítnut. - Následek byl ten, že re-daktor Chocholoušek i Vávra s Liblínským zatčen a redakce zapečetěna, V. L. úplně zastaveny. 8. února ve 4 hod. ráno zatčen v bytě Ferdinand. Až 9. přišla slečna Rajská, pozdější choť Turnovského a oznámila nám, že bratr i ostatní věznění jsou v Loretě.

*Kardinál Bedř. Schwarzenberg.

Hrozný případ pro mne-zůstal jsem opuštěn, bezradný. Dle určení sl. Rajské musil jsem spáliti všechny listiny, časopisy, Slovana, Brejle, Šotka atd. Jedině o své vůli zachránil jsem Nár. noviny a Slovanskou lipu, na půdě pod trámem ji schoval. Začátek trudných pro mě časů započal... Přijít na byt a stravu k chudíčkému krejčímu-sousedu na chodbě-postrádal jsem na všem. Sám nemaje čím svoji rodinu živiti-musil jsem často jít o hladu na lůžko, ač 15 zl. C.M. se platilo. Hůře ještě dotčen zatknutím, denně docházel jsem na Hradčany, donášel tam prádlo, mnoho knih od Schálka i potraviny. Po čase přijela matka, ale byla odmítnuta, by mohla s bratrem mluvit. Pokusil jsem se sám a šel k generálu a veliteli nad Prahou, kde mně povoleno, že budu s bratrem. Až do konce šk. roku trvala tato denní procházka. A což ještě sterá dobrodružství za toho věznění se udála. Leč jen tolik: Po mém příjezdu do Prahy navštěvoval jsem Budeč dál a bratr byl 10. října 1851 aniž byl vyslechnut neb odsouzen, v staroměstské radnici odveden k vojsku a pak jako psanec z vlasti vyhnán-pěšky dopraven do Mohuče. Dokončil jsem 2. rok v Budči. Dle otcova přání byl jsem zavezen na učení kupecké do Jihlavy. Otec veliký dobrák svolil k žádosti pana principála 5 let v učení setrvat. Nečlověk ten/pozn. kupec Pfeifer/byl pravý obraz "Kupce benátského", ano, horší. Rodem Čech z Příbramě, odrodilec, odpůrce Čechů prvního řádu, na setkání říkal nám "čeští psi". A což ještě trápič a tyran k svým svěřencům. Za kruté zimy po vykonání namáhavých prací spal jsem 5½ roku v prkenné komoře. Za mrazů omrzly nohy a uši, ruce plné omrzlin. Lékař okolek uší mi ostrihal, i z jednoho palce u ruky první kost odebral. Tak šlo stále až do roku 1858. Nelze vypsat ony utrapy. Nenařikal jsem v dopisech rodičům, jen trpěl. Při všem stál jsem se samoukem hledě jazyka mateřského, navštěvoval nedělní školu obchodní pilně 5 let. Z jara 1858 omrzly obě ruce, stal jsem se práce neschopným, vypověděl jsem a ubíral se k domovu. Tato doba učení byla zkouškou velikou.

Uzdraviv se, nahodile jel do Prahy a vstoupil jsem do služeb J.F. Krásky, r. 1859 k Alex. Gülichovi, kde jest nyní závod Stýblův. V květnu vypukla válka italská. Bratr Ferdinand byl na bojišti. Tím nastaly nové starosti v pádu, kdyby zahynul. On byl nám všem rádcem i druhým otcem po umrtí našeho drahého otce r. 1855. V nejkrásnějším věku 56 let nás opustil, zanechav deset sirot nedospělých, nezaopatřených, od tří roku postupně až na bratra, který byl 25 roků stár. Dle vůle otcovy odkázáno jemu hospodářství i dům. On, mladý důstojník, vzdálen domova zřekl se dědictví a dal vše na mne přepsati i za tou příčinou, bych se nemusel na jaře 1861 k odvodu hlásiti. Opustil jsem naši Prahu, v níž za tři roky blaženě žil. Hned seznal jsem, že nemožné všechny otcem udané podíly i jiné požadavky splniti. Čtyři roky až do r. 1866, rok po našem snatku rozhodl jsem se po přestálé pruské válce, že hospodářství předám Ferdinandovi zpět. Bratr je nechtěl, leda až později. Na nabídku generála Kuhna stal se profesorem na voj. akademii v Nov. Městě za Vídní, tudíž až r. 1873 otcovský dům převzal.

Zanechal jsem vše matce, by sama hospodařila, najal jsem obchod s domem v Hořepníku, kde se nám dobře vedlo, ačkoliv i tu musil jsem zápasiti s mnohými obtížemi. Ponuré město chová většinu židů-obchodníků a ti vždy utlačují konkurenta. Však přízen již jsem získal pomáhala a v r. 1872 koupil jsem dům a 20 měr polí. Zde se stalo, že jsem mohl po stránce národní působiti a mohu říci, že jsem stál v čele v plné činnosti v celém okolí. Na svůj vrub zřídil jsem sám divadlo a je dlouho řídil, v každém případě týkající se naší české věci pracoval a povzbuzoval, kde jen se dalo, takže z protivné strany výstražné pokyny i vyhrůžky následovaly. Však proto zůstal jsem své poctivé zásadě věren. Hořepník byl po 18 roků mým druhým rodištěm.

Stalo se, že jsem r. 1883 zažádal za místo obchodvedoucího Zásobního spolku ve Volenicích. Dostal jsem je mezi 49 žadateli. Postavení hezké, zařízení i lehké vedení závodu bylo mojí stálou radostí, jelikož přes velikou práci šel obchod hravě při poctivém obslousení odběratelů. Tu jedinou vadu, že závod stál pod ochranou kněze a jiných křesťanů lze vytknouti.

Za časů mých předchůdců platila se dividenda 5%, za mého vedení 20-25-30 až konečně 40%.

- Úlisný kněz-předseda-lichotivě říkával, že prý jsem pilnou včelkou, která jim hromadí peníze. Za zády ale dosti škrabal. Volenicům i rozsáhlou osadou vládl za pomoci bývalého podlékaře a lid se řídil jen dle jejich chtění. Jak v Hořepníku, tak i tu hleděl jsem záhy proti půspbití. Zařídil opět sám divadlo, odbor Nár. Jednoty Pošumavské, počaly Volenice, ač pozvolna, se probouzeti. Dvacet roků tam prožitých nelituji, ač v čase tom dopadly na moji hlavu nejhroznější rány. Předčasné umrtí bratra Ferdinanda, syna zlatého srdce Ferdouše a pak ubohé Růženky. Tím zakončuji.

Děkuji Všemohoucímu, že mně dopřáno tak dlouhého věku po přestálém utrpení. V domněnce, až vůle Boží mne do onoho neznáma povolá, doufám, že nikdo nebude, kdo by řekl, že jsem zůstavil svému rodnému jménu a naší krásné vlasti pověst neblahou. Stále zůstal věren povinnostem jako syn českých rodičů, pracuje v zátíší nadšeně pro vznik a rozvoj národní, sdíleje všechny bolestné rány i případné radosti národa našeho láskou ustavičnou.

Prosimte, drahý příteli, že až po třech týdnech Vám to své "confiteor" zasílám, které málo milého obsahuje, než samé životní stesky. Máme jich beztoho až nazbyt za panující ukrutné litice válečné. Nechtě nebe dopřeje, bychom se brzy dočkali bývalého pokoje a zlatého míru, jehož toužebně očekáváme. Od Vokrojů vyřizují srdečný pozdrav. Věšho dobra i stálého zdraví Vám přeje

Váš upřímný

Bedřich Čenský v.r.

Na škaredou středu dne 17.2.1915.